

ИСПИТ ИЗ ОСНОВА ЕЛЕКТРОТЕХНИКЕ 1

17. јануар 2015.

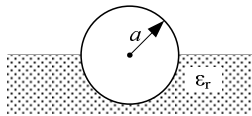
Напомене: Испит траје 180 минута. Није дозвољено напуштање сале 120 минута од почетка испита. Писати искључиво хемијском оловком. Дозвољена је употреба само овога папира и вежбанке, који се морају заједно предати. Употреба калкулатора није дозвољена. Вежбанку ставити у овај папир. Питања радити искључиво на овоме папиру, а задатке искључиво у вежбанци. Коначне одговоре на питања и тражена извођења уписати у одговарајуће кућице, учртати у дијаграме или заокружити понуђене одговоре. Одговори без извођења се неће признати. Свако питање носи по 5 поена, а задатак по 20 поена.

Попунити податке о кандидату у следећој табели. Исте податке написати и на омоту вежбанке.

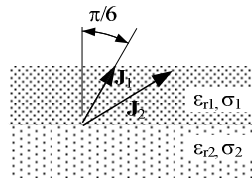
ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ (попуњава кандидат)							КОЛОКВИЈУМ	УСМЕНА ПРОВЕРА	
Група са предавања	Индекс година/број	Презиме и име						Да	
П1 П2 П3	/						УКУПНО ИСПИТ		
ПИТАЊА						ЗАДАЦИ			ОЦЕНА
1	2	3	4	5	6	Укупно	1	2	
									УКУПНО ПОЕНА

ПИТАЊА

1. Метална лопта полупречника a је до своје половине потопљена у течни диелектрик релативне пермитивности ϵ_r , као на слици. Изнад течног диелектрика је ваздух. Потенцијал лопте према референтној тачки у бесконачности је V . Одредити електростатичку енергију овог система.

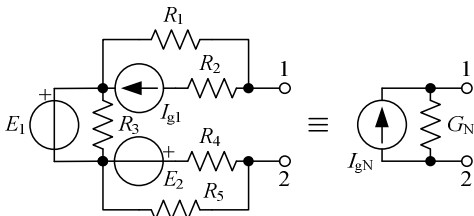

2. Посматра се стационарно струјно поље на раздвојној површи две линеарне средине, као на слици. Релативна пермитивност прве средине је $\epsilon_{r1} = 8$, а специфична проводност је $\sigma_1 = 0,5 \text{ S/m}$. Специфична проводност друге средине је $\sigma_2 = 1,5 \text{ S/m}$. Вектор густине струје у првој средини ($\mathbf{J}_1$) заклапа са нормалом на раздвојну површ угао $\alpha_1 = \pi/6$, а интензитет му је $J_1 = 1 \mu\text{A/mm}^2$. На раздвојној површи нема површинског слободног наелектрисања. Одредити (а) угао који вектор густине струје у другој средини ($\mathbf{J}_2$) заклапа са нормалом и (б) релативну пермитивност друге средине.

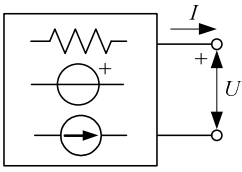

(а)	(б)
-----	-----

3. За мрежу сталне струје приказану на слици је $E_1 = 10 \text{ V}$, $E_2 = 20 \text{ V}$, $I_{g1} = 1 \text{ A}$, $R_1 = 20 \Omega$, $R_2 = 10 \Omega$, $R_3 = 30 \Omega$ и $R_4 = R_5 = 40 \Omega$. Одредити параметре Нортоновог генератора еквивалентног овој мрежи.

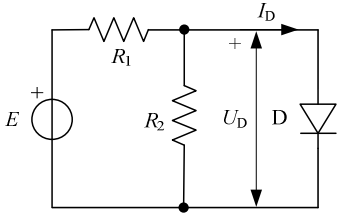

4. Мрежа сталне струје приказана на слици састоји се од линеарних отпорника, идеалних напонских генератора и идеалних струјних генератора. Напон празног хода мреже је $U_0 = 100 \text{ V}$, а струја кратког споја је $I_{ks} = 100 \text{ mA}$ (према референтним смеровима са слике). (а) Изразити снагу коју мрежа предаје остатку кола у функцији струје I и задатих величина. Одредити (б) у ком се опсегу струје I мрежа понаша као генератор, (в) при којој јачини струје је снага коју мрежа предаје остатку кола максимална и (г) колика је та максимална снага.

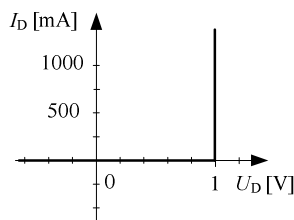

(а)	(б)	(в)	(г)
-----	-----	-----	-----

5. У колу сталне струје приказаном на слици 1 је $E = 5 \text{ V}$, $R_1 = 10 \Omega$ и $R_2 = 40 \Omega$. Идеализована карактеристика диоде приказана је на слици 2. Израчунати (а) јачину струје диоде и (б) снагу диоде.

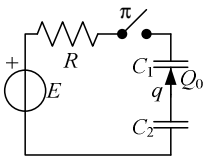
Слика 1.

Слика 2.

(а)	(б)
-----	-----

6. У колу приказаном на слици је $E = 5 \text{ V}$, $R = 1 \text{ k}\Omega$ и $C_1 = C_2 = 2 \mu\text{F}$. У првом стационарном стању прекидач π је отворен, оптерећеност првог кондензатора је $Q_0 = 10 \mu\text{C}$, а други кондензатор је неоптерећен. Прекидач се затим затвори. Израчунати (а) проток q од момента затварања прекидача до успостављања новог стационарног стања (у односу на референтни смер са слике) и (б) рад претворен у топлоту током тог прелазног режима.

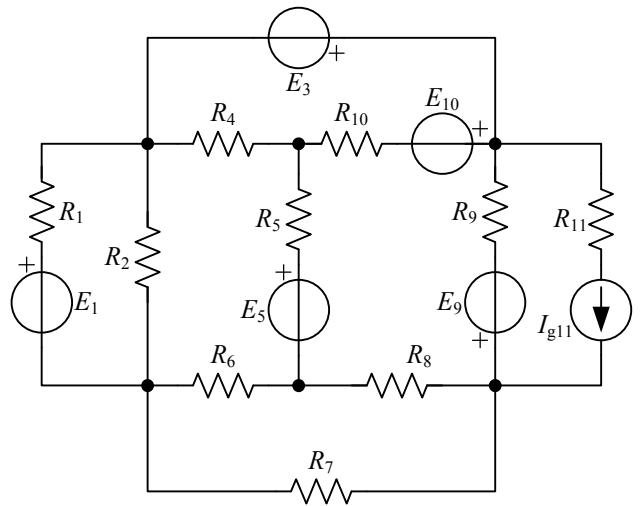

(а)	(б)
-----	-----

ЗАДАЦИ

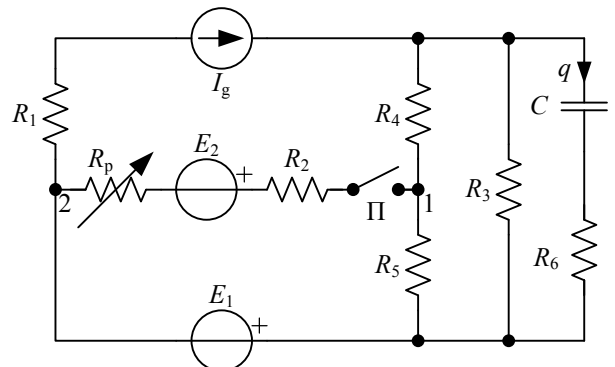
1. (Задатак се ради полазећи од **прве** стране вежбанке.)

За коло сталне струје са слике познато је $E_1 = E_{10} = 8 \text{ V}$, $E_3 = 10 \text{ V}$, $E_5 = 16 \text{ V}$, $I_{g11} = 0,4 \text{ A}$, $R_1 = R_2 = R_5 = 10 \Omega$, $R_6 = R_7 = 60 \Omega$, $R_8 = 120 \Omega$, $R_9 = 20 \Omega$, $R_{10} = 40 \Omega$, $R_{11} = 30 \Omega$, $P_{E_3} = 5 \text{ W}$ и $P_{E_5} = 4,8 \text{ W}$. Израчунати отпорност R_4 и електромоторну силу генератора E_9 .

2. (Задатак се ради полазећи од **последње** стране вежбанке.)

За коло сталне струје са слике познато је $E_1 = 11 \text{ V}$, $E_2 = 30 \text{ V}$, $I_g = 0,2 \text{ A}$, $R_1 = R_2 = 10 \Omega$, $R_3 = 135 \Omega$, $R_4 = 45 \Omega$, $R_5 = 90 \Omega$, $R_6 = 50 \Omega$ и $C = 2 \mu\text{F}$. Отпорник R_p је променљиве отпорности од 0 до 30Ω и највеће допустиве струје $0,25 \text{ A}$. Прекидач П је затворен и у колу је успостављено стационарно стање. Израчунати (а) отпорност променљивог отпорника R_p тако да снага Џулових губитака у грани 1-2 буде максимална и (б) ту максималну снагу. (в) За отпорност променљивог отпорника одређену у тачки (а), израчунати проток q кроз грану са кондензатором од тренутка отварања прекидача П до успостављања новог стационарног стања.

Питања и задаци ће бити прегледани само уколико се налазе на одговарајућим местима.

ОДГОВОРИ НА ПИТАЊА И РЕШЕЊА ЗАДАТАКА СА ИСПИТА ИЗ ОСНОВА ЕЛЕКТРОТЕХНИКЕ 1 ОДРЖАНОГ 17. ЈАНУАРА 2015. ГОДИНЕ

ПИТАЊА

1. Капацитивност лопте је $C = 2\pi\epsilon_0(1 + \epsilon_r)a$, па је електростатичка енергија система $W_e = \frac{1}{2}CV^2 = \pi\epsilon_0(1 + \epsilon_r)aV^2$. Видети и задатак 168 из Збирке задатака из Основа електротехнике, 1. део.

2. (а) Тражени угао је $\alpha_2 = \pi/3$. (б) Релативна пермитивност друге средине је $\epsilon_{r2} = \frac{\sigma_2}{\sigma_1}\epsilon_{r1} = 24$. Видети слике 2.19 и 2.20,

као и одговарајући текст, у уџбенику Основи електротехнике, 2. део.

3. Параметри Нортоновог генератора су $I_{gN} = -0,5 \text{ A}$ и $G_N = 25 \text{ mS}$.

4. (а) Снага коју мрежа предаје је $P_g = U_0I - \frac{U_0}{I_{ks}}I^2$, односно $P_{g[W]} = 100 I_{[A]} - 1000 I_{[A]}^2$. (б) Мрежа се понаша као генератор за $0 < I < 100 \text{ mA}$. (в) Снага је максимална за $I = 50 \text{ mA}$ и (г) износи $P_{g \text{ max}} = 2,5 \text{ W}$. Видети и задатак 249 из Збирке задатака из Основа електротехнике, 2. део.

5. (а) Струја диоде је $I_D = \frac{3}{8} \text{ A} = 375 \text{ mA}$. (б) Снага диоде је $P_D = \frac{3}{8} \text{ W} = 375 \text{ mW}$. Видети и пример са слике 2.174 уџбеника Основи електротехнике, 2. део.

6. (а) Проток је $q = -10 \mu\text{C}$. (б) Рад претворен у топлоту је $A_J = 50 \mu\text{J}$. Видети и пример са слике 2.191 уџбеника Основи електротехнике, 2. део.

ЗАДАЦИ

1. (а) Отпорност отпорника је $R_4 = 30 \Omega$, а (б) електромоторна сила је $E_g = 14 \text{ V}$. Видети и задатак 229 из Збирке задатака из Основа електротехнике, 2. део.

2. (а) Отпорност потенциометра је $R_p = 30 \Omega$, (б) снага Џулових губитака у грани 1-2 је $P_{J,1-2} = 0,4 \text{ W}$ и (в) тражени проток кроз грану са кондензатором је $q = -9 \mu\text{C}$. Видети и задатак 256 из Збирке задатака из Основа електротехнике, 2. део.

- РЕЗУЛТАТИ ИСПИТА БИЋЕ ОБЈАВЉЕНИ ДО 21. ЈАНУАРА У 21 ЧАС.
- УВИД У ЗАДАТКЕ У ЛАБОРАТОРИЈИ 95А, САМО ЗА КАНДИДАТЕ КОЈИ НИСУ ПОЗВАНИ НА УСМЕНУ ПРОВЕРУ, ЈЕ 24. ЈАНУАРА ОД 8:00 ДО 9:00 ЧАСОВА.
- УСМЕНА ПРОВЕРА ПОЧИЊЕ 24. ЈАНУАРА У 9:30 ЧАСОВА, ПРЕМА РАСПОРЕДУ КОЈИ ЋЕ БИТИ НАКНАДНО ИСТАКНУТ.

Са предмета Основи електротехнике